

Iz zemlje in solnca.

Zemlja je zacvetela: črešnje in breskve cveto po vipavskih bregovih in Brdih, mandeljni, ki so prvi snežnobeli in zadnji rode, cvetejo ob slovenski obali od Devina do Pirana. In po kamenitih kraških gmajnah blesti rošelika v cvetju in dren se vije snežen iz skale. Glej, tam na hribu je hišica: kmet gleda na cvetoče sadovnjake, na razorana polja, na vinograd, kjer stoje trte lepo spete na koléh. Pa se odkrije in dahne:

»Da bi srečno bilo!«

Naša zemlja je zacvetela: tu stoji prelepi in živi vinograd naroda: cvetoči, krepki, zdravi fantje in deklički zornih lic. Včasi zazebe človeka do srca, ko zasliši žalostno pesem: Davki nas tarejo, kruha je malo, harmonika hrešči mrtvaško poskočnico mladini. Pa se razgledaš po trumah zavednih fantov in naših deklet in koj se ti otaja srce: Ni res, ni res! Mi nismo na smrt obsojeni! Pomlad je tu, bogato

cvetje kipi iz zdravega slovenskega debla in z ganjenim srcem zaupno gledamo v bodoča leta in kliknemo:

»Da bi srečno bilo!«

Da bi slovenska mladina dozorela v zdrav rod krepkega srca, trdnega duha!

Zdravo drevo srka sokove iz zemlje rodnice. Globoko požene korenine in črpa po njih svojo moč za rast in cvet in sad. Iztrgaj drevo iz zemlje, pa ti bo ovenelo in vsahnilo. Tako je tudi z nami. V domači zemlji smo zakoreninjeni. Iz slovenske besede, iz slovenske hiše, iz lepega, krščanskega družinskega življenja zajemamo moč, da rastemo in cvetemo. Kdor se odtrga od slovenske zemlje, usahne in ovene. Ni več naš. Zgubljen je.

Zdravo drevo zeleni, razpenja veje in gre v višino, ker sije solnce nanj. Solnčna luč mu da barvo in krepko rast. Postavi rožo pod lonec in pobesila bo liste ter usahnila. Ali sije tudi nad človeško pomladjo solnce? Kje si, Solnce nebeško našim srcem, duh, ki oživljaš, krepčaš in nas razcveteš, da bomo rodili sadove, ki jih nihče pokončati ne more? To večno Solnce je Kristus sam, Vodnik mladine. On naj gre ko plameneč steber pred nami in naj nas vodi po poti preprostosti, resnice in ljubezni.

Pa je prišla pomlad...! V naših dušah so cvetoče poljane, so rosni travniki, in zeleneča polja blestijo v solnčni luči. Zakaj On sam, naš edini Gospodar, je s čudodelno roko priklical iz mrtvih tal srcá kipečo setev in cvetenje, čudežni svet mladostne duše. Kaj bo od tega bogastva dozorelo? Vsi si v pomladi življenja voščimo in vztrajno tako živimo in delajmo:

Da bi srečno bilo!

P. Keller (prestavil dr. A. K.)

Pet mest v gozdu.

PRIPOVEDOVATI vam hočem o petih mestih v gozdu, kjer sem bil kot otrok mnogokrat srečen. Bili smo trije: moja prijatelja Ludovik in Henrik in jaz. Ko pa je Ludovik umrl, je postal Henrik neomejeni gospodar gozdnih mest. Jaz pa sem bil njegov reven, a dobro došel gost.

V deželi med Francijo in Rusijo leži gozd, ki je bil tako velik, da ga je hrom mož lahko obhodil v treh četrtih ure. V tem gozdu je ležalo pet mest: Mravljinčje polje, Hrastovo, Kraj duhov, Henrikovo mesto in Sveto mesto. Vsa mesta so bila izredno lepa in veličastna. Vsebovala so mnogo čudovitih stvari, dasiravno niso stale v njih velike, kamenite hiše in so bila po mnenju neumnih hlapcev in abotnih dekel »čisto navadno grmovje«. Midva sva pa natančno vedela, da so bila mesta in Henrikova mati je tudi vedela. Mnogo pomladanskih in poletnih dni in večkrat tudi v divjem času jesenskih viharjev sem potoval s svojim prijateljem po ozemlju petih mest in če je kdo kaj novega odkril, je ves srečen javil »naši ljubi vili«. To je bila lepa Henrikova mati. Večkrat je šla z nama v gozdna mesta in česar nisva sama videla in našla, to je videla in našla ona in nama pokazala. Pripovedovala in pela je pesmi o gozdu, ki se je nama s tem priljubil in prikupil.

* * *

Prvo je bilo *Mravljinčje polje*.

Merilo je 90 kvadratnih metrov in je štelo po zadnjem ljudskem štetju 567.319 prebivalcev. Radi tega se je Mravljinčje polje prištevalo po vsej pravici k velikim mestom. Prebivalci Mravljinčjega polja so sloveli po svoji pridnosti in delavnosti. Njihovo opravilo je bilo hraniti se in leči jajca. V prostih urah so se pretepali. Vsled tega so jih smatrali po vsej deželi ne samo za pridne, ampak tudi za zelo razumne. Pravili so celo, da je vstal med njimi velik prerok in jim dal sledeče globokoumne nauke:

Če težko nosiš košček lesa, pokliči koga na pomoč!

Če ti listna uš daje sladkega soka, ki ti zelo tekne, je ne grizi do smrti!

Če ti kdo ne ugaja, ga obrizgaj z jedkim sokom, da jo popiha.

To so bila načela, po katerih so od takrat živeli prebivalci Mravljinčjega polja.

Zgodilo pa se je, da je vstopil nekega dne skozi mestna vrata Mravljinčjega polja, ki so bila narejena iz listov velike rastline, jež in zahteval prenočišča. Mestni župan je ukazal svojim sedmim mestnim svetovalcem, da so mu okračali suknjo, in je šel visokemu gostu nasproti. Ko ga je ugledal, mu je od samega spoštovanja klecnilo vseh šest nog. Rekel je:

»Visoki gospod! Moje moči so žalibog preskromne, da bi tudi le približno opisale naša čustva ob tvojem vходу v naše mesto. Pred vsem nas je silno sram. Kajti, glej, Mravljinčje polje je le tovarniško mesto. Naše ceste so posute z grobljo dela. Naprav nimamo nobenih, razen enega nasada osata in majhnega gozdiča šmarnega slaka. V njihovi senci bi se ne počutil dobro. Manjka nam tudi primerna palača za te.«

Jež je nagrbančil čelo in rekel: »Jaz potujem za to, da raziskujem. Dokler ne poznam Mravljinjčjega polja od zunaj in znotraj, ne pojdem naprej. Najprvo pa vam hočem znanstveno predavati.«

Župan je pokazal pri tej ponudbi prisiljeno veselje in napovedal predavanje ob šestih zvečer. Ker niso pobirali vstopnine, je prišlo vse mesto. Jež je začel govoriti o hudih nevarnostih, ki grozijo mravljinjčjemu narodu. V južni Ameriki da živi žival, ki je kljub svojemu preprostemu imenu Myrmecophaga jubata grozovita zver. Ima oster rilec in lepljiv jezik, ki je komolec dolg. Rilec in jezik vtika v mravljinišča in lovi in mori, kar doseže. Zato se imenuje mravljinjči lev. Če pa opazujejo njega, ježa, morajo takoj uvideti, da nima niti priostrenega gobca niti lepljivega jezika.

Mravljinci so razburjeni poslušali pripovedovanje. Ko je jež končal, je zaklical župan živio; pri tem je legel na hrbet, da je lahko pri živio pomolil vseh šest nog kvišku. Jež je zadovoljno prikimal in rekel, da se rad žrtvuje in ostane nekaj časa pri njih, če se mravljinci res tako veselijo njegovega prihoda.

Nato pa se je dvignil predrzen mravljinček in rekel: »Kaj nas briga žival iz južne Amerike, ko pa naše gozdno mesto ne leži v južni Ameriki?«

Ježu se je nagrbančilo čelo in je zaklical: »Ali ste že kdaj slišali tako neumnost? Ali se ne more vsak dan tak Myrmecophaga jubata vtihotapiti na kako ladjo in priti k nam? Ali niso prišle k nam vse inozemske živali na tak način?«

Množica je kimaje pritrdila in pogledala polna graje na mladostno-modrega mravljinka. Župan pa je menil: »Strogo ga moramo kaznovati!«

»Morate,« je prikimal jež, »in, da vam storim uslugo, ga bom sam usmrtil.«

Nato je jež požrl mravljinka. Kakor slučajno pa je dosegel tudi še trideset sorodnikov mladega moža, ki so stali blizu njega.

Tega se je narod ustrašil; župan pa je pomirjevalno pomežikaval, češ, vsled take majhne pomote visokega gospoda ne gre delati takega hrušča.

Tako je ostal jež v Mravljinjčjem polju, dokler se ni ljudstvo pozlagoma zmanjšalo za 90 odstotkov. Končno pa je zbral župan neko noč redke preostale in so sklenili, da bodo krvoločnega ježa skupno napadli in ga umorili.

Odpravljali so se s pogumom, ki je lasten mravljincem in znan po vsej deželi. Ježa so našli mrtvega. Prenapolnil si je bil želodec in poginil vsled zastrupljenja z mravljinčjo kislino.

Župan se je oddahnil, stopil na mrliča in govorančil: »Meščani! Tu leži naš sovražnik! Mrtev! Ni se mogel upirati naši sili. Poginil je vsled silne notranje moči mravljincev. Slava našega mesta je in ostane nesmrtna!«

Narod je ploskal z vsemi šestimi nogami in migal s tipalkami.

Nato so priredili veliko veselo slavlje. Vsi meščani so šli na zeleno trato, ki je bila v bližini Mravljinjčjega polja. Potem so zvonili z velikim naprstniškim zvonom. Ves narod se je napil. Končno so govorili z neko ljubeznijo in spoštovanjem o ježu, kajti on je povzročil ta veseli praznik.

Hrastovo.

Veliko drevo, ki je dalo mestu ime, je bilo tako lepo in močno, da je moj prijatelj Henrik trdil, da je to isti hrast, ki ga je sv. Bonifacij posekal. Nekaj časa sem verjel, potem pa mi je prišla misel, da je naš hrast morebiti le sin onega slavnega poganskega hrasta. »Ne,« je rekel Henrik, »sin je mnogo premalo če ni tisti, je pa njegov oče!«

Pri tem je ostalo in to je postalo zgodovinsko.

Strašno sva sovražila tri gozdne delavce, ki so si некоč podali roke in lagodno plesali okoli najinega hrasta, da bi nama nagajali, ko sva midva vendar natančno ugotovila, da ne more obseči drevesa sedem mož. Šla sva preko tega skrajno neprijetnega dogodka samo na ta način, da sva si rekla, da so bili delavci pijani in da vsled tega njihov ples ne velja.

Hrastovo je bilo okoli in okoli obdano z brinovjem in robidovjem; tudi mnogo divjih rož je cvetelo na njegovih mejah. Večkrat sva mislila na Trnjudičin grad in vsakdo je rad prodril trnjevo ograjo kot princ, posebno v poznem poletju, ko so dozorevale jagode. Hrastovo sva večkrat imenovala tudi »mesto sanj«. Tam je bil mahovit prostor, kjer so se postavljali hrošči in kazali svoje lesketajoče se suknje; in še rožna cesta, kjer se je vrtel med samimi ljubkimi divjimi rožami narod pridnih čebel in plemenitih, v žametne suknje oblečenih čmrljev; dalje jelenova cesta, ki je peljala globoko v gozdno temo, kjer sva некоč srečala kralja gozda v naš in njegov strah. V Hrastovem sem zasnoval svojo prvo pravljico, tam so zazveneli prvi verzi v moji duši. Izmisлил sem si zgodbo o studenčku, čigar voda se je v luninem svitu izpremenila v zlatorumeno vino, ki so ga pili gorski duhovi in ko sva od takrat pila iz studenčka, sva se večkrat pogledala in rekla, da res diši kot vino. Jaz sem to tem lažje trdil, ker nisem poskusil do takrat niti kapljice resničnega vina.

Nekoč sem skoval pesem in jo pokazal Henrikovi materi, naši »vili«. Poljubila me je na čelo, spletila hrastov venec, mi ga dela na glavo in rekla: »Bog te blagoslovi!« In je bilo res, kot da bi mi globok tok blagoslova stekel iz zelenega venca v dušo; čisto tiho sem stal in šel kmalu potem domov. Tam sem obesil venec nad svojo posteljo okoli majhnega križa, ki je tam visel.

Henrik je bil moj zvesti prijatelj. Ni mi zavidal mojega venca; hrepenel pa je po tem, da dobi tudi on enega. Prejel ga je šele, ko ga je zaslužil. Pošteno zaslužil! Majhno deklico je z nevarnostjo svojega lastnega življenja potegnil iz vode. Za vilo je bil to najlepši dan, ko je svojemu dečku spletila hrastov venec.

Sicer se pa s svojim pogumom nisva Bog ve kako proslavila; včasih sva se silno slabo izkazala.

Nekoč sva odkrila nekaj strašnega. V grmovju sva staknila mrtvo truplo veverice. Ginjena sva gledala krasno žival, vzdihovala glasno in dolgo in si belila glave, kaj je zadalo njenemu mlademu veselemu življenju tako nagel konec.

»Mogoče jo je kuna požrla,« je rekel Henrik bistroumno.

»Ali pa jo sova odnesla,« sem pripomnil oprezno.

Nato odmor. Nenadoma sem naredil zasmehljiv obraz in rekel: »Kako jo je mogla požreti tvoja kuna, ko pa vendar še leži tukaj?« Nakar se je Henrik zaničljivo potrkal na čelo in zinil: »Kako jo je pa tvoja sova odnesla, če še leži tukaj?«

Tako sva si vzajemno dopovedovala svojo premoč. Vsakdo se je jezil vsled tovariševe neumnosti. Končno se mi je zdelo, da sem jo zadel: »Gotovo je napak stopila, padla in si zlomila vrat.« »Ne,« je dejal Henrik, »vrat je še cel. Najbrž je pojedla strupeno gobo.«

Sedaj pa sem zavpil: »Ne, ustreljena je, glej!«

Veverica je bila res ustreljena; strelna rana se je še razločno videla. Henrik je prebledel. »Divji lovec je bil,« je rekel. Jaz sem ga pogledal, prikimal z glavo in jo takoj odkuril. On pa je dirjal za mano. Tekla sva tako dolgo, da sva prišla v bližino poljskih delavcev. Potem sva se pogumno ustavila.

»Morilca morava ujeti,« je rekel Henrik glasno.

»Da, ujeti ga morava,« sem zaklical in stisnil pest. Nato sva sklenila, da pojdeva k gozdarju in mu javiva zločinsko dejanje. Ugibala sva, kje bi utegnil biti gozdar v tej uri in sva se končno zedinila, da je najbolj verjetno, da je v krčmi. Tako je tudi bilo. Poslušal je najino skoro brezsapno poročilo in naredil silno resen obraz.

»Divjega lovca moramo takoj ujeti,« je dejal jezno, igral še pol ure z dvema drugima možema na karte in šel potem z nama.

Čisto v bližini je shranil Henrik svojo ptičjo puško, jaz pa svoj lok. Vzela sva svoje orožje, porinila je pod pazduho pripravljeno za strel in sledila gozdarju, ki je rekel, da se sedaj ne boji več divjega lovca.

Za se moram reči, da sem sprejel to pohvalno priznanje moje močnatosti in hrabrosti z mešanimi čustvi. Lok proti razbojniškemu divjemu lovcu ni prava reč. Treba meriti v oko ali v senca, če hočemo doseči uspeh. Ker pa sem že bil oseba, na katero se je gozdar zanesel v svojem težkem poklicu, zato se nisem hotel umikati v uri nevarnosti.

Preiskali smo vse grmovje, a divjega lovca nismo našli.

Prvi korak.

NAJTEŽJI so prvi koraki v človeškem življenju. Šele po dolgi vaji in resni volji pride človek do gotovega koraka. Isti pojav velja za prosvetno delo. Dosedaj so naša društva hodila po stari poti, ki nam jo je uglasila preteklost. Nove razmere pa zahtevajo novih potov in novih korakov.

Ako so bila dosedaj naša društva namenjena izpopolnitvi ljudskošolske izobrazbe in privlačnemu zabavnemu delu, stoje danes na križpotju, ki zahteva drugačno usmerjenje. Dočim smo dosedaj izobrazbo *nadaljevali*, bomo morali odslej z izobrazbo *še začeti*. Iz ljudskih šol bo prihajala v društvo mladina, nevešča materinega jezika in narodne kulture. Vsi merodajni krogi se tega zavedajo in premišlujejo način in smer novih potov ljudske izobrazbe.

Prosvetna zveza je prva stopila na plan z načrtom domačih večernih šol po naših društvi. V koliko se bo mogel ta načrt udeležiti, bo pokazala bodočnost. Poleg nešteti drugih ovir je brezdvoma ena največjih ta, da nam primanjkuje primernih, nalašč v ta namen sestavljenih knjig in izvežbanih domačih učiteljev. Prvo nalogo je vzela na svoja ramena Mohorjeva družba, druga naloga pa čaka naših prosvetnih društev.

Čakanje je pa redno škodljivo. Zato je Zveza že letos preizkusila prvi korak, ki je bil namenjen v to, da seznani voditelje in voditeljice naraščaja s tem velevažnim delom nad mladino. Tridnevni tečaj, ki je trajal od sv. Jožefa in se zaključil na praznik Marijinega oznanenja, je imel namen, da poda voditeljem našega naraščaja jasna, praktična navodila za vzgojo in pouk naraščaja kot ga predpisuje načrt o večernih šolah. Na tečaj je prišlo okrog 40 fantov in deklet, ki so neumorno

Udeleženci naraščajskega tečaja.

skozi tri dni prisostvovali predavanjem in praktičnim nastopom na podlagi posebnih zasnutkov.

O uspehu tečaja ni mogoče govoriti še sedaj, pokazal se bo tekom leta. Eno pa lahko trdimo: potreben je bil in udeleženci so bili z njim zelo zadovoljni. S tem tečajem je storila Prosvetna zveza na polju ljudske izobrazbe — prvi korak. Bog daj, da bi se obnesel!

Grušenjka:

Magnatov prestol.

ZGODILA se je nesreča: stolu, na katerem je vaški magnat Dioniz privil hrbte zadolženim kmetom, je nekdo dve nogi odbil. Veličanstvo po milosti krvavih žuljev in pritajenih solzâ je telebnilo na kamnita tla. Povedila se je gorka kri iznad čela in prestrašen klic je zaprosil pomoči. Pa ni bilo nikogar, ki bi stol naravnal in spet dvignil magnata nânj. Magnat je izdihnil zapuščen in od vaščanov preklet — —

»Neumne sanje! Kdo pa more proti meni? Ti, Kante, ki skrivaj drugače govoriš, kakor meni na obraz poveš? Sedemsto je zapisanih: plačaj, če moreš! Morda ti, Legiša, ki si v nedeljo kar tri pive odpeljal v sosednjo vas? V bukvice poglej: devetsto si zapil. Ali naj ti rečem: prinesi? Ti, Caharija, pa kar molči! Oba sva molzla iz občinske blagajne. Veš, da imam visoke botre, ki zakrijejo sramoto, če me

izdaš. Ti pa si le predstavi, kako bo za zamreženim oknom! Tako je: le skušajte grizti na stolu, če si upate — — —«

Magnat Dioniz, župan in trgovec in krčmar, je vstal iz naslonjača, kjer je vsako popoldne zadremal. Dremotica ga ni bila okrepčala in neprijetne polsanje so mu bile še vedno pred očmi. Čemerem je stopil po stopnjicah v kuhinjo.

Bila je nedelja. Možeje so kvartali za pivsko mizo, fantje pa so balincali za županovim hlevom. Le peščica mladih ljudi, ki so bili pri blagoslovu v cerkvi, je postala ob cerkvenem zidu: pomenili so se tiho, podali si roke in odšli proti župnišču.

Magnat Dioniz je pogledal skozi okno. Prav takrat je stopil izza ovinka mlad gospod in izginil s fanti v župnišču.

Župana in krčmarja je nekaj narahlo presunilo: bil je strah iz sanj. Kdo si, ki prihajaš v moje kraljestvo, pa se ne oglasiš? Ni ga, ki bi šel mimo in bi jaz ne vedel za njegov namen. Če nisi ti, ki žagaš na mojem stolu? Le žagaj in lomi! Vedi, da si sam žagaš vejo pod seboj!

Potem je magnat Dioniz zastrmel: nevidna roka je z bliskovo naglico postavila visok zid med župnišče in krčmo. Mejniki neomeje nemo kraljestvu?

Zagrizel je zobe, v spodnjo ustnico in stopil k igračem.

*

Pivska soba je bila polna: igračev in dima, kletev in samohval. Luč na okrogli mizi pred kredenco je svetila starešinom, ki so prikimovali v občinski seji vsaki besedi županovi. Slastno so segali po klobasi in teranu, za katerega niso položili beliča na mizo. A tema je bila v obeh kotih pri vratih. Tisti, ki jim je vino vzelo voljo in moč, so sedeli tam; z lahkoto najeti, da sipljejo kadila na žerjavico magnatove modrosti za kmečki blagor.

Magnat Dioniz je prešerno sedel poleg Caharije. Mel si je roke in starešinom glasno dopovedoval o družinskem davku, ki ga je občanarjem samovoljno odmeril. Krivica je kar sama silila k pivcem ob vratih in klicala za odpor, pa so le roke lene obležale na mizi. Le oči in ustnice so se zganile, a na jezik ni bilo besede.

Blizo okna so se menili trije: kakor bi ne poznali kvart ne glasnega pogovora. Tihe so bile besede in umerjene tudi njih kretnje. Ko se je zamajal Caharijev hrbet proti desni, je luč obsijala njih obraze: mlada in jasna lica, polne oči in tudi srce pritajene nevolje. Krivica je razmajala telo in jezik.

»Bajtar bo vedno reven, le na davkih bo zmiraj bogat!«

Magnat je pogledal preko Caharijeve rame na fanta.

»Kdo si, ki špičiš in mrmraš?«

Kantetov sin, ki ga je senca zagrinjala se je vzdignil iz nje in pogledal magnata v stremeče oči:

»Dobro, da vemo, gospod župan! Znajte: tudi revež si bo znal iskati pravico.«

Stari Kante je sedel pri vratih z Legišo. Sinov glas ga je pognal raz sedež in kvarte iz levice so mu padle na mizo.

»Kako si upaš, sin?« je zatrepetal.

Pa se je oglašil iz kota šibek, a vendar odločen glas. Na starega Kanteta in Legišo je bila trditev namerjena.

»Prav ima Kantetov sin! Iz vina smo rojeni za sužnjost magnatu.

Vino je veriga, s katero nas priklepa nâse. To je treba streti najprej, če hočemo njegovo krivico ubiti!»

Stresel se je magnat ob Cahariji. Pograbil je stol in ga odmaknil. Strela, ki se je vžgala v očeh, in pest, ki je pala trdo na mizo, sta bila odgovor Legiševemu sinu. Ta pa se je mirno naslonil na desko pri oknu. Stari Legiša je zazeval s pijanimi usti, v strahu in očitajoč:

»Kaj si storil, moj fant!«

Kdo je dvignil meč, ki je prerezal sobo na dvoje?

Tam magnat s krivico ob strani, tu pa ponižani in žejni pravice: brez moči, a z najboljšim orožjem?

Spoznanje!

Zastrmel je Caharija, ko se je ozrl na fante ob oknu: njegov edinec, krepak in od vseh spoštovan, sreča in veselje njegove hiše, vstaja izza mize.

Zakaj so vsi umolknili in se ozrli nânj? Zakaj molčiš, magnat Dioniz? Še na naboru ni fant bil, pa se ga bojiš? Caharija je stisnil zobe in povetil oči.

Fant pa je izustil krepko: »Ne bomo več klanjali hrbta mogotcu! Mlajši rod hoče biti svoboden in bo tudi! Gospodarsko neodvisen! Bogu zvest in nikomur hlapec!«

Caharija je planil za magnatom. Krčevito se je oklenil Dionizove desnice, v kateri je bila literska steklenica, in zatrepetal:

»Pusti mi fanta: saj ne ve, kaj govori!«

Caharijev sin pa je vrgel med ponižane ob vratih mogočno oznako:

»Hranilnico in posojilnico smo ustanovili. Da rešimo: mojega očeta, Kanteta, Legišo in vas in sto drugih iz kremljev oderuha. Magnat Dioniz, ne boš več pil krvi iz naših gruntov, ne mi tvojega vina, s katerim nas vlečeš v grob! Še ta teden bodo plačani dolgovi in obresti — — —«

Župan je prebledel. Jeza je potisnila peno na usta in popačila obraz. Otresel se je Caharijeve roke in planil k fantu.

»Šmrkavec, ti boš žugal meni!«

Steklenica je treščila v fantovo glavo in se razbila na nji. Caharijo pa je premagala ljubezen do lastnega otroka. Zarjul je, kot ranjen lev, in se zagrizel v magnatov vrat. Takrat so ponižani ob vratih začutili v sebi voljo in moč; sužnji so lastne verige strli in se zagnali v magnatov prestol.

»Ubil ga je! Otroka je ubil, ker nas ne more!«

Pijani Legiša je prevrgel mizo in luč.

In petdeset rok je zgrabilo v temo: iz maščevanja in iz sočutja po fantu — — —

*

Fant Caharijev: obvezan si in bolečina ti iz rane sili v oči in na usta, pa si v srcu vesel in maneš roke v istem čustvu! Si morda videl Kanteta in Legišo, kako sta bila odplačala dolg magnatu? Kako sta veselo stopala proti domu; prosta, svobodna? Si zvedel: sedeminštirideset vaščanov je pristopilo k posojilnici? Pa so segli župniku, ki jim ga je bil magnat omrzil in skrivaj osramotil, veselo v roke: iz hvaležnosti za prostost in pomoč.

Magnat Dioniz je hodil po sobi: bled in potr, osramočen in za vedno ponižan. Onemogle so pesti, onemogle so misli po rešitvi.

Caharija se je odpovedal starešinstvu in izdal skrivnosti. Tajne o občinskem denaru in o družinskem davku, tajne o vladni podpori za cesto in o namišljenih izdatkih — — —

»Caharija, Caharija! — — —«

Magnat Dioniz se je strt sesedel na polomljeni prestol. Zapuščen in od vaščanov preklet — — —

Občni zbor Dekliškega oddelka.

VSAKO leto na praznik Marijinega oznanenja zborujemo dekleta. Tudi letos so prišle na ta dan v Gorico zastopnice Dekliških krožkov iz naše dežele. Vseh udeleženk je bilo okrog 60. Nekekatere izmed njih so morale prehoditi dolgo pot in prenesti ogromne žrtve, da so mogle prisostvovati naši dekliški skupščini.

Udeleženke dekliškega občnega zbora.

Po sv. maši je v lepo okrašeni dvorani otvorila načelnica g.čna G. Podobnik občni zbor in pozdravila prisrčno vse sestre. V imenu Prosvetne zveze je prinesel pozdrav njen predsednik g. dr. Vl. Glaser, ki je v lepih besedah naznačil pomen našega dekliškega gibanja. Iz tajniškega poročila povzemamo naslednjo statistiko: Dekliški odderek ima včlanjenih 56 krožkov. Število krožkov se je pomnožilo od lanskega leta za 25. Odbor je imel 17 sej, 35 predavanj, priredil je gospodinjski tečaj, slovesno romanje na Sv. Goro, duhovne vaje za dijakinje in lepo akademijo. Telovadna vaditeljica g.čna Zala Vukova je poročala o telovadnem delu in telovadnih nastopih. Statistika izkazuje: dva telovadna tečaja, štiri javne nastope v Mirnu, na Slapu, v Idriji in Batujah ter več revizij po krožkih. Telovadbo goji 18 krožkov.

Iz poročila, ki ga je podala načelnica, je odsevalo ogromno delo, ki ga je tekom leta izvršil Dekliški odderek na organizatoričnem, izobraževalnem in vzgojnem polju. Na predlog revizork g.č inž. Rustjeve in A. Maraž je občni zbor izročil odboru Dekliškega oddelka absolutorij s pohvalo.

Nekaj posebno razveseljivega so bila poročila zastopnic dekliških krožkov z dežele. Skoro vsi krožki imajo redne dekliške večere s pre-

davanji, čitanjem, petjem, deklamacijami in ročnim delom. Poročale so načelnice iz Avč, Bilj, Bukovega, Cola, Črnega vrha, Dol = Otlice, Idrije, Sp. Idrije, Idrije ob Bači, Koritnice, Loma, Mirna, Poljubinja, Rihemberga, Slapa pri Vipavi, Števerjana, Šturij, Tomaja, Trnovega pri Kobaridu, Vipave, Vrtojbe, Lokovca, Sovodenj, Sv. Lucije in Batuj. G.a dr. Glaserjeva se je poročevalkam najlepše zahvalila ter jim dala na vprašanja razne nasvete.

Med predlogi so se sprejela kot sklepi določila glede noše, dekliških večerov, dobrotelnosti, naraščaja in verske obnove.

Pri volitvah so bile izvoljene v odbor Dekliškega oddelka gg.čne: G. Podobnik, načelnica, Prinčič Ela, tajnica, Zala Vuk, vaditeljica, g.a A. dr. Glaserjeva, A. Maraž, Iv. Žvanut in K. Kocjančič odbornice. Za revizorko je občni zbor izvolil g.o inž. Rustjevo. Širši odbor tvori gg.čne: A. Kodre, M. Požar, M. Gašperšič, Iv. Peternej in Mici Jež.

Med slučajnostmi je g. zvezni tajnik naznačil načrt za podrobno delo v bodočem letu, ki ga je občni zbor odobril. Pretresalo se je vprašanje romanja, naraščaja, in dekliških listov.

Ob 1. uri popoldne je načelnica zaključila letošnji občni zbor, ki je najjasnejši dokaz, da so Dekliški krožki v naši deželi na svojem mestu in da živi v naših vrljih mladenkah želja po lepem in visokem. Še je pomlad in solnce v dekliških srcih. Bog ga ohrani!

Katoliška mladinska društva na Nemškem.

ZADNJIČ smo romali v Kelmorajnh grobu sv. Treh Modrih, danes se pa peljimo po reki Renu v Düsseldorf, ki je tekom let postalo eno največjih nemških mest, ne da bi izgubilo ljubkost, katere po večini nimajo več velika industrijska mesta v Porenju.

V mestu je 35 lepih cerkva, visoke šole za umetnost, zlasti za slikarstvo in nešteto fabrik. Prav v osrčju, sredi med velikomestnim prometom stoji lična stavba, kjer ima svoj sedež najmočnejša mladinska kat. organizacija na celim svetu. Imenuje se »Zveza katoliških omladinskih društev za Nemčijo«.

Nekoliko presenečen sem obstal, ko sem vstopil v te veličastne prostore. Štiriindvajset velikih sob, posvetovalnic, pisaren itd. Po vseh sobah živahno življenje kot v mravljišču. Nad 50 uradnikov in pomožnih moči se je gibalo, da je bilo veselje! In kako bi se ne? Okrog 4.000 društev iz cele Nemčije dobiva iz teh prostorov hrane, navodil, načrtov, vzpodbude, — skratka: 350 tisoč članov zre s ponosom v svojo centralo, brez katere bi društva hiralali pa dremotno životarila.

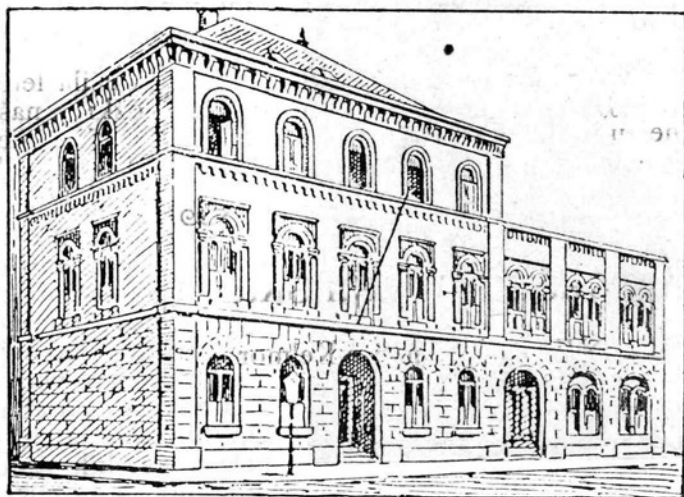
V čakalnici me je ljubeznjivo sprejel zvezni predsednik msgr. Mosterts. Impozantna oseba, blago srce in globoka naobrazba je kazala, da je mož na svojem mestu. Odgovarjal je na vprašanja, ki sem mu jih sipal kar kupoma kot otrok.

»Vprašali ste me o razvoju naših mladinskih društev. Kaj bi Vam povedal? Stari smo že 300 let in vendar nosimo prenovljeno obliko šele dobrih 25 let. Kako to? Znano vam je, da so v 16. stoletju začeli z versko organizacijo mladine prvi jezuiti. Začeli so ustanavljati Marijine družbe in sicer prvotno le za dijake. Prvo tako družbo so ustanovili v Kölnu leta 1578. Glavni namen Marijinim družbam je, da

skrbijo za notranjo usovršitev posameznika. Tekom let je pa ta organizacija sprevidela, da je nujno potrebno privzeti še druge panoge prosvetnega, dobrodelnega in socialnega udejstvovanja. Tako so nastale Mar. družbe, ki so imele celo lastne hranilnice. V 18. stoletju je pa izbruhnil na Nemškem takozvani kulturni boj. Bismarck, oholi pruski minister, je začel preganjati katoliško duhovščino in je izgnal jezuite. Ker so bili do takrat jezuiti skoro izključno voditelji Marijinih družb, je nastala nevarnost, da te verske organizacije ne razpadejo. Tedaj se je pa dvignila svetna duhovščina. Uvidela je, da je treba tem verskim bratovščinam dati širšo obliko in večjo vsebino. Ohranili so sicer predpisane verske vaje, a privzeli splošno izobrazbo in razvedrilo. Tako so iz Marijinih družb nastala Mladinska društva.

»Imate li pri vas sedaj ločene Marijine družbe in društva?«

»Nikakor! Obojni program smo sprejeli in razmeram primerno prikrojili. Na ta način ne trpi verska poglobitev, pa tudi ne družabnost. Trdim smelo, da smo le s tem korakom rešili Marijine družbe okostenelosti in zastarelih form, ter zajedno pritegnili k verskemu udejstvovanju nešteto mladeničev, ki bi vsled predsodkov nikdar ne stopili v versko bratovščino.«

Centrala nemških kat. mladinskih društev v Düsseldorfu.

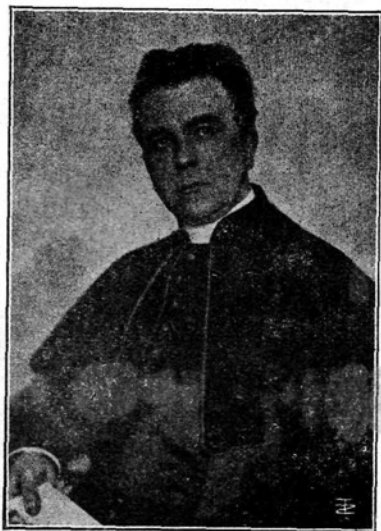
»Kaj pa menite o Rokodelskih društvih, ki jih je ustanovil Kolping?«

»Že vem, kaj hočete zvedeti! Mislite si takole: Kolpingova misel je pritegnila v rokodelska društva nešteto mladine. Ali ni ta organizacija škodila znabiti naši Zvezi? Resnica je, da ima Rokodelsko društvo svoj sedež v vsakem večjem kraju. S tem pa ni rečeno, da bi zavzemalo vse sloje naše mladine. Rokodelska društva sprejemajo po svojem programu le rokodelce. Priznali boste pa, da se je Nemčija zadnja desetletja zelo industrializirala in postala nekaka delavska država. Čeprav so delavci organizirani v Kat. delavskih društvih in trgovski naraščaj v Kat. trgovskih društvih, vendar je nešteto mladine, ki hoče zlasti po vojski, da obstoja poleg strokovnih organizacij še vseeno skupna velika organizacija katoliške mladine in to je naša Zveza. Pri več desetmiljonskem narodu tudi ni mogoče drugače! Ena uniforma ne more biti za vse enako privlačna.«

»Ali se Vam ne zdi, da je razcepljenost v Katoliških mladinskih organizacijah v Nemčiji le prevelika in zlasti v manjših krajih preobčutna?«

»To čutimo tudi mi. Mi Nemci smo narod organizacije in čeprav nedosledno vendar nam drugi narodi upravičeno očitajo, da hočejo že trije Nemci svoje društvo in troje društev svojo zvezo. Mogoče, da je pa ravno ta organizacijska moč znak življenja in konkurence, ki vendar sloni na enotnih načelih. Saj tudi čiste vode ne spravljajo le v tolmane, temveč tudi v vrče in celo v kozarce. Oblika je postranska — glavno je, da se skupina somišljenikov ohrani načelno čista. Po-
udarjam pa, da vkljub raznim mladinskim organizacijam vendar ob-
stojajo povsod enotni »karteli«, kjer se posvetujejo redno vsi zastopniki posameznih organizacij v skupnih korakih.«

»Kakšne določbe pa imate glede starosti članov?«

Voditelj nemških kat. mladinskih društev msgr. Mosterts.

»Kdor hoče imeti društva za odrasle, mora začeti z mlajšimi. Zato že v zadnjih šolskih letih vabimo po šolah mladino v naše vrste in izdajamo vsako leto v ta namen poseben list, ki se zove »Na razpotju«. Ta list razdelijo katehetje vsem učencem višjih šolskih razredov. Kakor hitro pa fantič dopolni 14 leto, ga sprejmemo v društvo. Do 17ega leta je v nižjem oddelku, od 17ega do 25ega leta pa v višjem. Vsak odderek ima svoje vodstvo. Umevno, da starejših članov, ki so zrastle iz organizacije, ne odslavljamotemveč jih radi zgleda in skušenj pridržimo v organizaciji.«

»Dovolite, kako je pa z vodstvom?«
Vsako društvo vodi duhovnik, ki ga škof v ta namen s posebnim odlokom nastavi. Do 19. stoletja je duhovnik odločeval ne le v verskih zadevah, temveč tudi v upravnih. Ta oblika se je pa zdela duhovništvu preabsolutistična in zato je občni zbor v Würzburgu sklenil, naj ima vsako društvo svoj odbor in svo-

jega načelnika, duhovnik pa bodi le pomočnik in duhovni svetovalec. S tem smo dosegli dvoje: Mladina se je s podvojeno silo vrgla na organizatorično delo, ker je smatrala društvo za svoje in duhovnik je bil v marsičem razbremenjen, vendar je imel povsod v svojem področju merodajno besedo.«

»Zakaj pa niste ostali pri obliki Marijine družbe?«

»Povedal sem vam že, da je oblika bratovščin preokostenela in vpoštovati morate, da je oblastvo Marijine družbe za časa kulturnega boja preganjalo kot državni nevarne.«

»Kaj ste pa vendar ohranili iz bivših Marijanskih kongregacij?«

»Z eno besedo povedano: vse verske in moralne principe, kakor tudi deloma bogoslužne vaje. Razumeti morate, da mladine ne silimo k verskim vajam, vendar čuti sama to potrebo. Neštete duhovne vaje, ki se vrše v posebnih domovih, nalašč sezidanih v ta namen, so nam najboljši dokaz, da gorenja trditev ni ničeva baharija.«

Med pripovedovanjem je zabrnél zvonec pri telefonu. Monsignor je stopil k aparatu in odgovarjal:

»Vprašujete za službo? Obrnite se na posredovalni odderek za

službe.« Po tem odgovoru se je ljubeznjivo nasmehnil in nadaljeval: »Gotovo ste slišali moj odgovor! Iz njega spoznate, da se bavimo tudi s socialnim vprašanjem. V naši centrali je poseben oddelek za nasvete glede izbiranja poklicev, posredovanja pri iskanju služb, dobrodelnih blagajn itd.

Nekdo je potrkal. Prelat je pogledal na uro in pripomnil: »Sedaj prihajajo predstojniki posameznih oddelkov na konferenco, ki se vrši vsak drugi dan. Povabim vas, da kot gost prisostvujete naši seji.«

Z veseljem sem sprejel vabilo in z začudenjem gledal, kako so vstopali v dvorano resni možje, duhovniki in lajiki. Zvezni predsednik je predstavljal: Generalni tajnik Mosman, ki vodi organizatorično delo in društveno statistiko, arhitekt Veen, ki nadzoruje in dela načrte za društvene domove, profesor in vpokojeni gledališki ravnatelj Werner, ki skrbi za igre, deklamacije, literarne večere itd., rektor Ritter, ki vodi socialni oddelek, duhovni svetnik Präter, ki propagira misijonsko misel v društvih, telovadni učitelj Deutsch, ki je obenem predsednik naših telovadcev, učitelj Runge in inženir Ställ, ki vodita centralo za kino in skioptične slike, kaplan Stoffel, ki je nadzornik in urednik mladinske literature in časopisov itd., itd.

Obnemel sem gledal 27 mož, ki so sedli za mizo in podajali poročila, snovali načrte, reševali vprašanja in narekovali nastavljenem odgovore na vse strani prostrane Nemčije. V tem trenutku sem se šele zavedel, da sem v središču mogočnega življenja, smotrenega dela in velevažne ustanove. Takrat sem občutil, kako majhni smo mi in koliko dela nas še čaka.

Možje so se prijazno poslovili in odšli. Ko sva ostala s prelatom sama, me je očetovsko prijel za roko in skromno pripomnil: »Brez teh mož, brez velikega idealizma in optimizma, bi bila danes nemška mladina osirotela in brez cilja.«

Ko sem kasneje potoval po Vestfallskem in gostoval v posameznih društvih, sem spoznal, da je imel mož prav. Opazil sem pač veliko napak, brez katerih ni nobena človeška ustanova, a obenem sem se čudil veliki moči, ki dviga mladino in jo usmerja k višjim ciljem.

Samo še eno vprašanje sem zastavil odličnemu voditelju mogočne organizacije: »Kaj mislite o svetovni organizaciji kat. mladine?«

»Kaj mislim? Velika moč bi bila v njej. Ko bi ne bil nacionalizem tako močan, bi udruženje katoliških mladcev pomenilo lepšo bodočnost in cvetočo pomlad v razruvanem svetu. Jaz upam vanjo! Bili smo v Belgiji, na Nizozemskem in v Rimu. Ob tej priliki smo čutili, da je le katoliška misel ona, ki more prekoračiti zidove nacionalizma in v raznih jezikih peti enotno mogočno hvalnico istemu Očetu. Tudi vaše slovenske organizacije nekoliko poznam. Dal Bog, da bi kmalu po vseh katoliških narodih vzrastla misel za skupno delo v korist človeštvu in v čast Bogu.«

»Bog daj,« sem pristavil in se poslovil od moža, ki je vse svoje življenje zastavil visokemu cilju: pridobiti mladino za krščanstvo. Še danes z veseljem vzbujam spomine na tisti dan, ko sem obiskal sedež največje katoliške mladinske organizacije v Nemčiji.

Lojze Belokranjski:

Sestra Vilma.

Pomladni vetrovi so se budili v velikonočno jutro, v cvetje in sen. Izza hribja se je srebril probujajoči se dan. Po rebrih so prasketali ognji, iskre so se poganjale visoko pod nebo. Ob ognjih so polegali mladci in čakali... V to pričakovanje Vstajenja je planil strel iz možnarja in še plamenel, ko so zarajali zvonovi, zakipeli v vsej sladkobi in čudoviti pesmi...

In že so se v cerkvi zgrinjale gručice, se gnetle proti vratom in se izsule pod visoke jagnjedi ob cerkvi. Belo oblečene deklice so sejale iz cajnic cvetove črešenj in jablan: po cvetju bo stopal Gospod, ki je vstal...

Z belimi pasovi zaznamovani fantje in devojke so urejali množico v vrsto.

Možje in žene pevca Solnčne pesmi so začenjali Vstajenje, pred njimi je blestel križ. Mlade sile, zdravje in pesem naše poljane, deklice iz Marijinega naročja, so tiho sledile: pred njimi je vihral prapor Marije, Rože čudovite. Za njimi so zagoreli v zorni barvi sveži obrazi močnih fantov društvenikov in za njimi se je zgrnila pomlad vseh cvetov in je zavonjala najslajša pesem: naše članice v vedri pesmi duše, so stopale po zvokih godal...

Od cerkve je dahnil veter in prinesel pesem zvonov, tako sladko, da bi pal pred baldahin, kjer so svečeniki molili in kadili Vstalemu, in jokalo od neznane sladkobe...

Vilma, moja sestra, moja ljubljena...

Kakor sanja je stopala pred sestrami. Jutranji veter je valovil z njenimi kodri. Čez prsi ji je žarelo rdeč pas, na njem piščal. V očeh se je prelijal sladek nemir, mehka sreča: načelnica je članicam, na njeno piščal obstanejo, se zganejo...

»Hej, kakor roža je danes Vilma!« se je vzbudilo med radovednimi fanti, ki so hiteli ob straneh spreveda.

»Lepša kot vse one, ki z nami plešejo in v noč pojo...«

»Ej, Vilma, če bi te jaz dobil, prisegam, ne bi več pil, radi tvojih čistih oči ne.«

»Pa da je nismo prej videli... Kakor da je bila pred nami skrita. Šele danes vemo, da si lepa in vse naše otemne pred teboj...«

»Res, lepe so tiste, ki ne pijo v noč kakor naše, zato, Vilma, ne bomo več pili...«

Tako je raslo med fanti, ki niso več odhiteli; ob straneh so stopali našim najlepšim: sestram krožkaricam.

Zvonovi so peli, vetrovi so peli, moje srce je pelo:
Sestra, Vilma moja ljubljena...

Pa kje si zdaj, sestra Vilma, kje moja ljubljena? Pesem z gorâ je zarajala, cvetje na našem vrtu dežuje v sladkem vonju. Spet je velika noč...

Vilma, ali spiš? Kje je tvoja piščal na škrlatnem pasu? Kje tvoje sinje oči in mehka pesem v njih? Vilma, Vilma... Odzôvi se!

* * *

Dekliški krožek pri fari je bil Vilmi domača družina. Ob večernih urah so se zgrnile od vseh vetrov vnete članice v društveno dvorano; tam se je prelijala pesem, so kipele besede: Iz Marije smo čiste kot roža, v Mariji smo močne kot cedra... Zato se bodo v nas zbudile matere, čiste in močne, ki bodo v temni bridkosti povedale svojim malim: Iz Marije smo, ki tolaži žalostne...

Neki večer je Vilma razglasila: »Sestre! Na Marijino oznanjenje pokažimo našim ljudem Sardenkovo »Mater Doloroso«. Naj sune v naše ljudi in jim zbudi sočutje do velike Žene Žalosti...«

Težka soparica se je kadila tik nad zemljo. Dušila je cvetove, da so klonili in veneli, dušila ljudi, ki so hiteli k fari na »Mater Doloroso«. Nad faro je grozil strašen oblak, teman kakor noč.

Vilma je skoro tekla, da uide strašnemu stebu. Vroč znoj ji je lil v oči in si utrl brazde po razžarjenih licih. Že so lile težke kaplje v zemljo. Za njimi se je usulo morje, kakor da se je utrgal tisti temni curek...

Vilma, o uboga...

»Mater Dolorosa«!

»Sestre, odpovejmo igro! Ti, Vilma, ne smeš na oder: prepoteno te je ledena ploha oblila, bojimo se zate...«

»Ah, moje drage, ne trgajte mi sreče, edine, ki jo imam. Igrala bom gotovo, v Materi Žalosti igrala...«

Pod križem, s krvjo zalitim, je sahnela Vilma. Na njem je ugasel v neizmerni bridkosti Edini...

Lice ji je čudovito pobledelo, sinje oči so ji bile zvrhane solz. Ustne so ji posinele, telo se je stresalo. Onemogla se je naslonila na križ: tedaj so zarajale pred njo zlate strehe jeruzalemskega mesta, križ se je zamajal; s slabotnim krikom je omahnila pod križ...

*

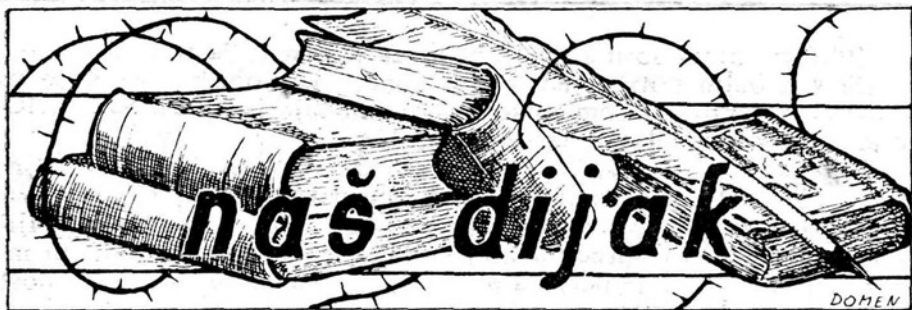
Pomladanski dan.

Naša polja so v noč vzcvetela: sredi noči so ugasnile zvezde, od severa je zavel mraz in v jutro smo stopili na snežen prt...

Tam po sneženi cesti se vije bela procesija. Kakor ob Vstajenju pobožno valovi vrsta devotk. Čez prsa jim lije črn pas.

Sestre, kje je Vilma, moja ljubljena?...

Ej, sestre, pa zakaj ne pojo zvonovi? Zakaj ne govoré možnarji s hribov? ... Vilma? — Zagreblji so jo. Spet bo prišla velika noč — pa je ne bo več Vilme, ljubljene sestre...

Zorko M.

Marčni kosi.

PRAVIJO, da kosi najlepše pojo. — Kot deček sem bil ves navdušen za ptiče. Če sem kaknega dobil mladega, sem ga z otroško skrbnostjo in ljubeznijo čuval in krmil. A sreče nisem imel z nobenim, da bi ga privzgojil. Ali mi je ušel ali čez nekaj dni poginil (takih je bilo največ) ali pa ga je ugonobila mačka. Iztaknil sem le malo kako gnezdo, dasi sem veliko iskal in si prizadeval: prisluškoval, ko so kje čivkali mladi. Morda bi bil dobil več, če bi znal plezati. Moj brat pa, ta pa, ta! Plezal je ko veverica. Zato je vedel za marsiktere ptičke. Marsikako seničko, ščinkavca ali mladega kosa sva prinesla domov. A nobeden se ni »zravnal«, ni živel dolgo. Pač, eden bi bil nekoč živel: tako čil in živ je bil (drugi so se večinoma klavirno držali, kot da se jim toži), tako gibčno in ljubko je stopical po sobi, že sam kaj brskal po tleh s kljunčkom. — Gledali smo ga skrivaj in kar drhteli od veselja, češ: živel bo, že je sam! — in pomalem je že pel. A neki dan smo ga nepričakovano našli v kletki — mrtvega. Mačka ga je s taco skoz mrežo. Kako nam je bilo otrokom žal! Upali smo, kako lepo nam bo prepeval, da ga naučimo kakor sosedovega, ki je znal peti »Bog ohrani...«: (Šele zdaj vidim, da je bil v Avstriji kos pravzaprav cesarski ptič: saj je črn in v kljun rumen!) — Eno izmed velikih otroških razočaranj nad malenkostjo...

A pri nekem vrabcu se mi je le posrečilo: Ujel sem ga mladega, pa mi je zletel na bližnjo murvo. Iz okna sem ga toliko časa klical nazaj, v sobo, da mi je sline zmanjkalo; končno je pa le začel skakljati z veje na vejo, vedno bliže okna in potem: frrr v sobo! Jaz se umaknem in brž zaprem okno, pa je bil spet moj.

Brat je znal napraviti tudi past za žive kose (brez trpinčenja). Pa se nikoli nobeden ni ujel. Tudi pozimi ne. »Saj ni neumen!« naju je dražila mama. —

Doraščal sem. Zazelel več, zahrepenel više in više. A kdor hoče postati »gospod nunc«, mora v latinske šole. To pa je bilo za naše družinske razmere kar nespametna misel. Zato me je mama peljala služiti za hlapca. Pa ne vem, kaj me je gnalo nazaj. Delal sem v vinogradu, pa ko sem zjutraj in zvečer poslušal petje kosa, se mi je stožilo sam nisem vedel po čem. Zdaj vem: Kosov glas je bil tačas moji duši božje vabilo v drugačen vinograd... Čez osem dni sem zgodaj zjutraj pobral svoje stvari in skrivaj zbežal. Kosi so mi peli ob poti, da nikoli ne prej ne poslej tako...

Nedolgo potem so me dali učiti se za krojača. Pa tudi nisem obstal. Že v nedeljo potem sem prišel domov »na obisk«. Vrnil se pa nisem več. Od krojača sem prišel v — gimnazijo in odtod dalje, više. Bog je vse tako uredil. On že ve, zakaj...

Minila so srečna leta, ko sem bil kot deček tako skromen, ko me je neizmerno razveselil voziček ali kaka neznatna igrača; ko me je živ ptiček tako vzradostil... Zakaj nismo vedno tako z malim zadovoljni kot v zorni mladosti? Srce mi hoče vedno več in več. Tudi sedaj me razvedri in poživí ptičje petje, a to veselje mi kali pridobljena učenost, ker vem tudi zakaj, zlasti spomladi ptiči tako lepo pojo...

Pa mi ni žal, da so me leta tako zresnila: Primerjam življenje koso in svoje in vidim precejšnjo podobnost... Kosi žive v gnezdu, ko dorastejo in postanejo godni, izleté v svet, pod modro nebo in tam pojo, kakor so se učili: Tudi mi smo nekaj časa kot v varnem, toplem gnezdu (brezskrbno življenje se je seveda tudi za nas nehalo že z vstopom v gimnazijo); ko so godni (s 4. letom) pa zapojo — nekateri že v marcu Glorijo in odhite v svet, učiti ljudi Kristovo blagovest: »Poglejte ptice pod nebom: ne sejejo in ne žanjejo in ne spravljajo v žitnice, in vaš nebeški Oče jih živi. Ali niste vi več vredni kot one?«

Telovadba.

Spomlad je tu. Mlado življenje klije, vse se giblje. In ti, mladina, cvet mladosti, boš ostala mrtva? Kvišku, mladeniči, mladenke, na dan s telovadbo! Narava se giblje, razgibajte se tudi vi. Naj ne bo našega prosvetnega društva, da nima svojega telovadnega odseka, vsaj za mladeniče! Fantje, koliko zlatega časa izgubite ob nedeljah popoldan z igrami, s slabimi družbami, koliko lepih večerov z ne-spametnim pohajanjem in vasovanjem, ki vas pelje v dušno in telesno propast! Poglejte, kako hirate telesno in duševno!

Pa telovadba, koliko koristi vam daje!

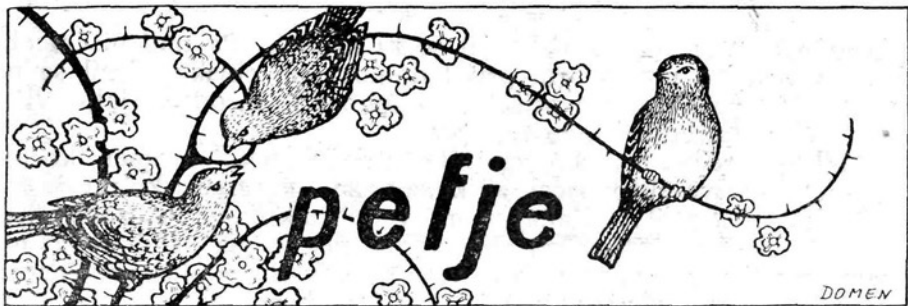
Pri redovnih vajah uči se telovadec lepe hoje, pokončne noše glave, krepkega držanja rok, ne mahljanja in opletanja! Korakanje bo di krepko, pa ne trdo; lepa gibčnost, ne pa cincanje in klecanje v kolenih!

Pod korakom naj se zemlja glasi! Mladič, mislite si: sto vas je. Kakšna vrsta, kak dvostop, kako

lep četverostop in zopet nazaj. Lep prizor. Kaj naj pa rečem, ko pride te do prostih vaj. Tu delaj celi život. Te zahtevajo predvsem točnost in elastičnost pri izvajanju. Ne prisiljeno, ne okorno, ampak mehko in lahko. Zlasti pazi, vadiatelj, na kritje vrst. Videti prvega in zadnjega telovadca bodi ena črta, en strel in tako na vse strani! Začenjaj vedno z lahкими vajami. Vaje naj bodo pa vedno prikrojene tako, da deluje primeroma več gorjenji život, nego dolenji. Tako je bilo tudi vedno v vojaških vežbovnikih. Zakaj? Iz zdravstvenih ozirrov! Vaje na orodju v početku popolnoma pustite! Zlasti mlajšim telovadcem ne dovolite, vadiatelji, nikdar obešanja in pretvarjanja po orodju; s tem izgubijo mladi telovadci čut za red, za redovne in proste vaje. O tem več prihodnjič.

F. S. Šmid.

Telovadni tečaj za članice je trajal štiri dni in se je zaključil z lepo akademijo na praznik dne 25. marca.

Nove cerkvene skladbe. Vinko Vodopivec: 16 evharističnih pesmi za meš. zbor. Samozaložba 1926. — Gorica.

V lepem in razumljivem tonu nam je podal naš Vinko svoje evharistične skladbe, ki so v splošnem prežete z sladko melodijo — izraz temperamenta — in dostojno harmonijo. Velika ljubezen je v njih izražena, dopolnjuje jih pa lepa dramatika. Glasovi se večkrat menjajo in to povzroča polnobarvnost.

Štiri zbori so »a capella«, drugi s spremljevanjem orgelj. Razporedba je torej dobra.

Krona vseh pesmi je po mojem mnenju »Pod oljkami«, ki je polna dramatike, globoko efektno izražena pri solih in v zboru. Ta bo segala vsakemu v dušo in srce. Nič manj ne zaostaja »Najlepši trenutek«. Povsem rahla in nežna je »Ena hostija je zame« za ženski zbor; posebno tercet v zadnjih štirih taktih bo vsakega očaral. Podati pa je treba res kristalno-čisto.

»Ti, o Jezus srčnomili« in »Moj Zveličar, Tebe vžiti« sta tudi pesmi, ki jih prištevamo z mirnostjo k najboljšim iz te zbirke.

Z vso ljubkostjo in mičnostjo se glasita za zbora a »capella«: »Čuj skrivnostno povabilo« in »Moja sveta hostija«. V poslednji opazimo lepe časovne variacije.

Tudi ostale skladbe bodo učinkovite za naše zборе, a paziti je treba na pravilno, besedilu primerno prednašanje.

Na splošno rečem to, da vse Vinkove skladbe so zelo pevne, a postanejo učinkovitejše ako bodo znali zbori izklesati iz njih pravo temperamentnost, ki jo zna tako lepo vlti naš Vinko!

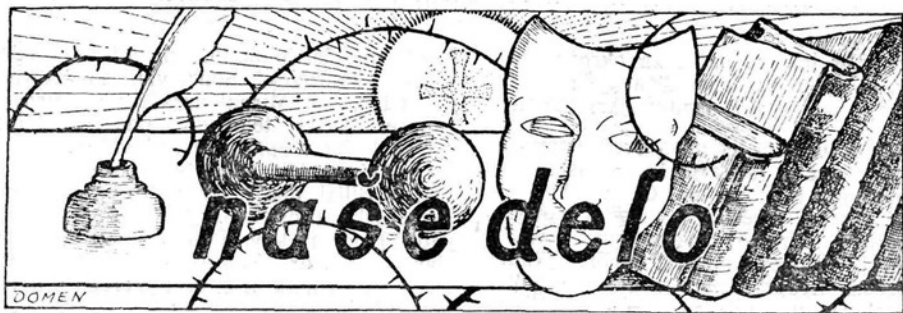
Našim zborom pa: sezite po teh biserih ter prepevajte, prepevajte!

Pevska zveza v Ljubljani praznuje te dni petletnico svojega obstoja. Po deželi je strnila pevske zборе v mogočno armado in dvignila slovensko pevsko umetnost na visoko stopinjo. Dne 18. aprila bodo v Ljubljani nastopili najboljši zbori v mogočnem skupnem zboru, ki bo štel 700 pevcev.

Vsem udeležencem pošiljamo najlepše bratske pozdrave in častitke.

Pevec. Izšla je 3—4 številka, ki prinaša naslednje članke: Ob petletnici, Dihanje, Nekaj pevskega imenstva, Glasba — važna socialna činiteljica. V prilogi so sledeče pesmi: Foerster: Večerni ave, Dolinarjeva Ave Marija, Hochreiterjeva Uspavanka, Železnikova Dekle, zakaj tak žalostno in Mavova Tina. Skladbe so zelo prikladne in uporabne.

Zveza.

Članom = vojakom, ki te dni odhajajo z doma, želimo v imenu vseh članov in članic, da se vrnejo iz vojaške službe polni dobrih preizkušenj in utrjeni v značaju. Fantje, Bog z vami in sreča junaška!

Iz naše organizacije. Na novo so bila sprejeta v Zvezo sledeča društva: Sv. Lucija in Kal nad Avčami. Društvo v Štanjelu je praznovalo 15-letnico svojega obstoja, društvo v Ponikvah pa dvajsetletnico. — Iskreno častitamo obema! — Izključeno je društvo v Brjah pri Rihemberku in društvo v Biljani.

Na novo so bila ustanovljena društva v Cerovem, Dobrovem in Vedrijanu. Bog živi zavedne Brice!

Za Prosvetni sklad so darovali: Gabrije 15 L, Smast 20 L, Oslavija 20 L, vlč. g. Oblak Karol 2 L, g. Kožuh Franc 6 L, Ustje 7 L, Čerņiče 12 L, Šturije 30 L, Lokovec 45 L, »Mladika« v Gorici 37 L. — Pri-srčna hvala!

Na Marijin praznik 25. 3. 1926 je veselo omizje pri g. K. Bonetu na Slapu zložilo 30 L za »Prosv. sklad«. Darovali so: G. K. Bone st., Edvard Furlan, I. Škrli po 2 L; g. A. Volk 4 L; Janezi: Volk, Curk, Malik, Štekar, Uršič; Franceta: Podgornik, Ambrožič, Toneta; Turk in Ferjančič, Vipava; J. Petrič, E. Vidrih, L. Furlan, M. Podgornik in K. Bone ml.; po 1.10 L. — Dne 29. marca je bilo nabranega 4 L. — G. Edvard Vidrih nabral ob neki priliki 10 L. — G. Franc Ambrožič daroval za neko uslugo 10 L. Skupaj, ker je bila dodana 1 L — 55 L. Vsem: Bog plačaj!

Diapozitiv za skioptična predavanja so prišli. Treba je, da si okrožja nujno nabavijo aparate. Skioptikon na elektriko stane 450 L, na acitileno pa 750 L. Ker se cene dnevno višajo, naj okrožja ne odlašajo z naročbo.

Duhovna obnova. Duhovne vaje so imeli fantje v Dornbergu in »Mladika« v Gorici.

Srcu Jezusovemu sta se posvetili društvi na Colu in na Ponikvah. Posnemanja vredno!

Društvene zapisnike ima v zalogi Prosvetna zveza. Lahko naročite: Seznam članov, opravični zapisnik, blagajniško knjigo, inventarni imenik knjig in izposojilni zvezek. Vse te tiskovine stanejo 14 lir. V zalogi imamo tudi društvene izkaznice.

Kolekovanje društvenih knjig ni potrebno. Tako je izjavila finančna intendantca.

Potnino predavateljem naj poravnajo društva pri tajništvu P. Z. Za predavanje je treba prositi vsaj en mesec prej.

Za »Čolničev« dar so prispevali: Prosv. društvo Bilje (nabrali na obč. zboru) 16.15 lir, Prosv. društvo v Zgoniku 25 lir, Pisk Ignacij, Bičič Lojzka, Laharnar Antonija, Pečine-Slap ob Idriji, vsak po eno iro, Prosvetno društvo v Renčah 2.50 L. — Pri-srčna hvala!

Skupne himne, ki naj bi jo ob društvenih slovesnostih pelo vse članstvo, so si želela društva že neštetokrat. Sedaj je želja izpolnjena. V tajništvu lahko naročite za 2 liri lepo himno, ki jo je harmoniziral naš Vinko Vodopivec. Vsako društvo jo mora imeti.

Okrožja.

Okrožnico smo poslali vsem okrožjem. Gg. okrožni predsedniki naj jo predložijo odboru v prvi seji ter naj o sklepih poročajo tajništvu.

Gg. okrožni pevski referenti bodo prejeli mesečno pevsko revijo »Zbori«. Shranijo naj jo v arhivu.

Dolenjevipavsko okrožje je imelo dne 28. marca okrožno sejo v Dornbergu. Zastopana so bila društva iz Dornberga, Čerņič, Batuj, Vogerskega, Zalošč, Kamenj in Saksida. Novi okrožni odbor sestavljajo gg. Bric Ivan preds., B. Mermolja podpr., Mir. Budin tajnik, Gregorič Ciril blagajnik in Koron Josip telovadni vaditelji. Sklenilo se je, naj se vrši okrožni izlet koncem maja. Vsako društvo v okrožju mora vsaj 14 dni prej javiti prireditev, da ne pride do kon-

kurence. Sprejme se načrt za okrožno prireditve, ki se bo vršila sredi avgusta.

Mir. Budin, okr. tajnik.

Mirensko okrožje je imelo svoj ustanovni občni zbor dne 6. januarja 1926. Posetil nas je odposlanec P. Z. g. dr. Glaser, ki je v kratkih potezah načrtal pomen in potrebo prosvetnega okrožja; nakar so si izvolili zastopniki društev sledeči odbor: Anton Vuk preds., Leopold Pelicon tajnik, Rudolf Devetak blagajnik, odborniki: Paglavac Andrej, Podgora; Paškulin Leopold, Štandrež; Čuk Izidor, Bilje; Cotič Janez, Orehovlje. Načelnika telov. odsekov: Josip Ferfolja, Miren, načelnica dekliskih krožkov: gđna Zala Vuk, Miren. Pregledniki: Kogoj Josip, Bilje; Bandelj Just, Podgora.

Odbor se je sestel trikrat k sejam, pri katerih se je v glavnem obravnavalo: Agitacija za »Naš Čolnič«, ustanovitev »Čebelice«, nabava skioptikona, nabava lastne potovalne knjižnice, o denarnem skladu in varčnosti članov, naraščanju, tečajih in o vzdržnosti polemik članov z nasprotniki po gostilnah.

Revizijo sta izvršila predsednik in tajnik od dne 30. junija do 3. julija 1925 v društvih: Gabrijah, Orehovljah, Biljah in v Podgori.

Iz revizijskega poročila (glej »Čolnič« št. 8 1925) razvidimo požrtvovalnost in agilnost članov, ki se ne strašijo nobenih ovir v svojem delu za narodni blagor. Društva uspevajo: gojijo petje, dramatiko, telovadbo (Bilje, Miren, Sovodnje, Podgora) in svojim članom nudijo izobrazbe s predavanji, s skupnimi razgovori, društvenimi večeri, s knjižnico in s prireditvami.

Med letom so pristopila k okrožju društva: v Renčah, Sovodnjah in na Vrhu. Prosvetno društvo v Podgori je pristopilo k goriškemu okrožju.

Došlo je 12 okrožnic P. Z. v katerih nas je obveščala o sklepih centralnih sej in pozivljala k raznim tečajem k fantovskemu in dekliskemu romanju, dajala nam je navodila in načrte k uspešnemu društvenemu delovanju. 12 dopisov od društev. Razposlalo se je 14 okrožnic in 24 dopisov. Posredovalo se je za potrebne predavatelje in režiserje društvom, pripomoglo pri prireditvah z reklamo, poskrbelo za pravočasno prijavo društev oblastem ter poskrbelo za potovalno knjižnico (ta se je mudila v društvih zelo redko in v prav majhnem številu knjig, ker naša Zveza ima sama knjižnico prazno).

Dne 5. julija 1925 je priredilo okrožje svoj izlet na »Krnico« nad Vitovljami. Udeležila so se ga društva: Miren, Podgora polnoštevilno in Sovodnje z nekaj člani. Izlet se je vršil vzorno; veselje in zadovoljnost je vladala med izletniki in njih želja je bila: »Čez leto dni do svidenja v še večjem številu«.

Okrožni telovadni nastop se je vršil v

Mirnu dne 26. julija 1925 na dvorišču »Čevljarske zadruge«. Sodelovali so telovadci iz Podgore in Mirna, naraščaj iz Mirna in Bilj ter ženski telovadni odsek iz Mirna. Uspeh je bil v splošnem zadovoljliv.

Organizatorični tečaj za okrožje se je vršil v Biljah dne 7. marca 1926 v prostorih »Kmetijskega društva«. Udeležilo se ga je nad 50 odbornikov. Predavali so gg. odposlanci P. Z.: dr. Bitežnik — načelno, g. Saradoč o poslovniku in g. prof. Terčeli o upravnem in dopisnem poslovanju. Zanimanje in vztrajnost udeležencev do zaključka nam pove, kako potreben je bil take vrste tečaj. Za zaključek je priredilo tamkajšnje prosvetno društvo igro »Izgubljeni raj« v 3. dejanjih. Posetniki tečaja so si mnogo pridobili in zanesli v naša društva novega ognja in spodbude do dela.

Pripravlja se »Okrožni dramatični tečaj«, ki se bo vršil po veliki noči.

Za prosvetni sklad so se društva malo, skoro nič izkazala. Za novoletni dar »Čolniču« se je predvsem izkazal Miren. Torej vse premalo se je skrbelo za našo osrednjo centralo, ki nima od nikoder nikakih virov, pač pa zahtevalo se je od nje mnogo, zato naj bo v bodoče naša dolžnost jo podpreti gmotno ob vsaki priliki, četudi mal dar — vse pride prav.

Pelicon Polde, t. č. tajnik.

Kobariško okrožje. Pri marčevi okrožni seji so bili navzoči zastopniki desetih društev. Pretresali smo načrt za okrožno prireditve in sklenili uprizoriti »Miklovo Zallo«. V ta namen smo določili najboljše igravce in igravke iz vseh društev. Pri prireditvi nastopi tudi številni pevski zbor s skupno pesmijo in posamezni zbori z izbranim sporedom. Ta prireditve bo pokazala zmožnost in delavnost naših društev.

J. Faletič, okr. taj.

Banjško prosvetno okrožje. Ena splošnih želj se nam je izpolnila. Dne 14. marca smo imeli na Banjšicah organizatoričen tečaj, katerega se je udeležilo okrog 70 oseb iz vseh društev našega okrožja. Predavali so gg. dr. Glaser, dr. Bitežnik in ravnatelj Vuk. Udeleženci so marljivo in pozorno sledili globokim idejnim predavanjem in praktičnim navodilom gg. predavateljev. Žal, da je bil čas tako kratko odmerjen ter so se morali naši dragi gostje že isti večer odpraviti domov. Društvo »Slavec« na Banjšicah je priredilo po tečaju prav priskrben zabavni večer, po katerem so se udeleženci tečaja razšli, nesoč s sabo novo pridobljeno in razširjeno obzorje ter s trdno voljo za resno delo v prosep naše kulture. — Tem potom se iskreno zahvaljujemo Prosv. zvezi za tečaj kakor tudi gg. predavateljem za njih trud in požrtvovalnost. Bog živi! *Fr. Pirih*, okr. preds.

Mahničovo okrožje je imelo svoj redni občni zbor dne 14. marca v Komnu. Novo okrožno odborništvo je sledeče: Pipan Jožef iz Kobjeglave, predsednik; Ščuka Viktor iz Kobjeglave, tajnik; Širca Edvard iz Pliškoviče, blagajnik; Petelin Alojzij iz Gorijskega, odbornik. Bivše predsedstvo želi novemu mnogo uspeha ter društvenim odbornikom, naj živo agitirajo za »Naš Čolnič« ter Prosvetni sklad kakor pa tudi topleje priporoča društvene večere. — Bog živi! Ščuka V., okr. tajnik.

Društva.

Gorica. Redkokedaj je najti primerneга sporeda za akademije. Brezdvoma je lepa igra privlačna, a neprimerno boli vlečejo akademije, ki so skrbno pripravljene in sestavljene iz posameznih prizorov v vsebinsko celoto. Tako akademijo smo priredili za društveni večer na praznik Sv. Jožefa. Celotna vsebina je bila posvečena našemu domu. Na izvirni način je bila prikrojena Jalenova drama »Dom« v mali prizor, ki je kazal hrepenenje otrok v mestnih šolah po domači hiši. Prizor je bil jako ljubeč in primeren časovnemu razpoloženju.

Sledil je drugi prizor »Njega ni«, dramatičan po istonaslovni pesmi Gregorčičevi. Solistka gč. Iv. Žvanutova in baritonist g. O. Franko sta podala svoji vlogi v popolno zadovoljstvo. Manj dobro je nastopal zbor, ki je bil preglasen in mestoma raztrgan. Občinstvo je navdušeno ploskalo. Mali so uprizorili ljubko sliko »Anka«, vzeto po Aškerčevi pesmi. Akademijo je zaključil lirični prizor »Slovo od doma«, pri katerem so nastopali solisti in celotni zbor. G. Joško Bratuž je na izrazit način z občutkom igral in pel vlogo fanta, ki jemlje slovo od doma. Zbor je bil zlasti ob koncu neuglašen in ni mogel zavzeti primerne skupine radi premajhnega odra. Ob tej priliki smo opazili veliko talentov in le obžalovati moramo, da nimamo pripravnih prostorov, kjer bi mogli razviti vse moči. Luč je bila neizrazita, deklamacije dobre, spremljevanje na glasovir precizno, uspeh presenetljiv. S to akademijo si je priborila »Mladika« prvenstvo in zasluži naše odkritosrčno priznanje in zahvalo. Orkester pod vodstvom dr. Terčiča je nastopil sicer prvič, a povsem zadovoljivo. — Dajte nam še večkrat podobnih akademij in zelo vam bomo hvaležni. — Na Cvetno nedeljo je igral dramatski odsek žaloigro »Izgubljeni sin«. S predstavo smo zadovoljni, nismo pa bili zadovoljni z udeležbo. To pot se je postavil naš masker, ki je prav izrazito, značajem primerno, našminkal nastopajoče igralce.

Telovadna akademija v Gorici. Na praznik dne 25. marca zvečer smo imeli priliko videti v Marzinijevi dvorani lepo telovadno akademijo. Istega dne se je zaključil tudi

dekliški telovadni tečaj. V lepo okrašeni dvorani je pod posebno električno indukcijo nastopil telovadni zbor, medtem, ko smo na odru videli slikovite prizore, uvrščene in posvečene spominu naše matere. Akademijo je otvoril salonski orkester s koračnico. Prve so nastopile članice s prostimi vajami. Izvajanje je bilo zadovoljivo in z ozirom na kratek trodnevni tečaj hvalevredno. Isto lahko trdimo o nastopu članov. Telovadci so bili samo mlajši fantje, zato ni bilo popolne preciznosti. Na odru smo se čudili lepim prizorom, med katerimi so posebno ugajale slike: Rosa Mystica. Njega ni in Slovo od doma. Deklamaciji sta bili ljubki in sta zelo ugajali. Nekaj posebnega so bile simbolične vaje »Za materjo« ob spremljevanju pevskega seksteta. Ti gibi posegajo že globoko v dramatično doživetje in so strogo naznačali žalostno razpoloženje sirote, kateri pokopavajo mamico. Občinstvo je z navdušenim ploskanjem dalo javno pohvalo vrlim telovadkinjam.

Deški naraščaj je bil številen in je telovadil rezko in odločno. Motili so neenotni kroji in par pogrešenih gibov. Dekliški naraščaj je telovadil dobro škoda, da simbolizem lastavic, ki so jih telovadkinje posnemale, ni bil javljen na vabilih. Nekaj posebnega in v resnici očarujočega pa so bile vaje po godbi Nerudovi. Ta »Uspavanka«, ki so jo deklekta fino in elegantno prednašale, je biser telovadne literature in udeleženci niso mogli prehvaliti vrlih članic, ki so v kratkem času naštudirale silno komplicirane gibe. Vaditeljci gč. Milavčevi je bil izročen lep šopek nagelnov ob splošnem pritrdjevanju in navdušenju. Pri telovadnem nastopu so sodelovali vrlji mirenški člani in naraščaj. Na klavirju sta spremljala telovadbo in petje gč. Zala Vukova in g. Alojzij Bratuž. Akademijo je zaključil prizor »Slovo od doma«, ki je bil to pot dobro naštudiran in uprizorjen. Telovadna akademija bo ostala vsem v najlepšem spominu.

Umrla je v začetku pomladi v cvetu mladosti gđ. Mimica Fabjani. članica »Mladike« v Gorici. Blagi sestri je priredila »Mladika« krasen pogreb. Pevski zbor ji je zapel par ganljivih nagrobnic, podaril lep venec in poskrbel za mašo za dušnico. Umrla je bila skromna dekle, polna življenja in lepih upov. Vsi, ki so jo poznali, so jo izredno cenili. Naj jo dobri Bog sprejme v nebeško pomlad, kjer naj se raduje med božjimi krilatci.

Ponikve. Petindvajsetletnica našega društva je bila slovesna. Dopoldne smo sprejeli Godbeni krožek, ki je prišel z odposlancem Prosvetne zveze in člani kanalskega društva, da poveljča našo slavnost. Praznovanje smo začeli s sv. mašo, ki jo je daroval vlč. g. dekan Belè. Med mašo smo se posvetili presv. Srcu božjemu. Mogočno so

doneli v nebo akordi in se zlivali z molitvijo v pristrčno prošnjo za nova pota, po katerih naj stopa naša mladina.

Po maši je odposlanec P. Z. v prelepem nagovoru naznačil pomen naše petindvajsetletnice in izročil predsedniku društva diplomo. Zahvalila sta se gg. okrožni predsednik in predsednik domačega društva. Godbeni krožek je pod vodstvom g. Dolinarja mogočno sviral krepke koračnice.

Dopolodne so se od vseh strani zgrinjali gostje, da proslave naš društveni praznik. Dvorana ki so jo pridne roke okrasile z zelenjem, venci in letnicami ustanovitve ter jubileja, je bila nabito polna. Igra »Užitkarji« je bila podana prav zadovoljivo. Isti uspeh je dosegla burka. Lepi komadi, ki jih je sviral Godbeni krožek, so občinstvo navdušili.

Vzoren red med proslavo je hvalevreden. Le onih par pritepencev, ki so hoteli s plesom motiti našo slovesnost, obsojamo kar najogorčeneje.

Vrlim društvenikom in vsem onim, ki so se trudili pri proslavi, izrekamo najlepšo zahvalo!

Vrh-Grahovo. Dragi »Čolnič«! Nič se ne huduj, če ti redno ne pišemo. Težko breme nosimo in okorna je naša roka. Dne 7. marca smo meli občni zbor in zabavni večer, katerega so se udeležili tudi somišljeniki iz sosednjih vasi. Upriporili smo par abstinentnih iger in šaljivih prizorov, ki so udeležencem zelo ugajali. V odbor smo izvolili naslednje člane: Brišar Fr. preds., Šavli V. podpr., Jeram Jakob taj., Jeram Ivanka blagajničarka, Hvala Marija knjižničarka, Hvala Franc gospodar, Hvala Ivan in Štrav Jožef preglednika. Upamo, da bo naše društvo začelo z živahnejšim delom. Bog živi!

Fojana. Na izrednem občnem zboru Prosvetnega društva je bil izvoljen sledeči odbor: Simčič A. preds., Mavrič Al. podpr., Simoniti Danijel taj., Makorič A. blag., Šfiligoj L. knjižničar, Kos Peter gosp., Mavrič Ciril in Jurič Janko preglednika. Ustanovili smo dramski odsek, kateremu načeljuje Joško Polenčič. Sklenili smo, da uprizorimo igr »Miklova Zala«. Zopet smo vpeljali redne pevske vaje. Članom in članicam želimo vztrajnosti!

Šturje. Po temeljitem čiščenju v društvu smo začeli z radostnim delom. Za velikonoč je nastopil naš zbor, ki sestaja iz mladih grl s težko latinsko mašo. Dobro smo jo rezali! Na velikonočni ponedeljek smo se pa odpravili na izlet čez Podrto goro na Col. Ta izlet nam ostane v trajnem spominu. Tako veselega dne že davno ne bomo. Če bo mogoče, poromamo za Binkošti na Sv. Višarje. Mlade moči in krepka načela nas drže pokoncu. Bog živi!

Dol-Otlica. Na občnem zboru osmega februarja 1926 je »Prosvetno društvo« spre-

jelo sledeče sklepe: zníža se članarina, vneto se agitira za »Naš čolnič«, nabavi se nov harmonij za poučevanje petja. V novi odbor so bili izvoljeni: Anton Brat'na Dol, preds., Albert Polanc Otlica, podpr., Alojzij Velikonja Dol, tajnik, Jurij Česnik Dol, bagajnik, Rezika Česnik Dol, knjižničarka, Jancz Likar Otlica, pregled. — Pričakujemo in želimo, da bo nov odbor ob zaključku leta zamogel pokazati lep uspeh na prosvetnem polju.

Štomaž. Dne 14. februarja t. l. smo imeli svoj redni občni zbor. Pregledali smo svoje lansko društveno življenje. Bilo je zelo burno. Ko smo na izrednem občnem zboru izčistili naše vrste, smo začeli navdušeno graditi svoj duhovno zgradbo. Na fantovskih večerih smo predelali važna poglavja socialnega vprašanja. Prebrali smo nekaj »Knjige o lepem vedenju«. K petju smo prav radi zahajali. Naučili smo se lepo število moških zborov. O pustu smo igrali 2 burki. Junija meseca smo priredili akademijo. Posetil nas je g. inž. Rustja. Z jesenjo smo skušali zopet vpeljati fantovske večere. Obravnavali smo knjigi dr. Jeraja »Ob skrivnih virih« in »Narodni preporoda«, 6. decembra nas je obiskal sv. Miklavž. Otroci so ga bili zelo zadovoljni. Dramatični odsek se je v zadnjem času vadal v igri »Sinovo maščevanje«. — Pri volitvah smo zopet potrdili starega predsednika Štefana Batagelja. Tajnik nam bo Alfonz Bizjak. Blagajno smo pa zaupali Danijelu Bratini.

Zgonik. Kakor pomladni roi čebelic je bil naš društveni Jožefov večer. Življenje in veselje do dela kar kipi iz mladih src. Ko gleda človek na našo mladino se mu vzbudi, poleg upanja v boljše dni, tudi močna vera v obstoj. Na odru so nastopile tri deklamovalke. Njih siguren nastop in krepko podane misli so navzoče kar očarale. Vsebina pesmi: »Za mano«. »Življenje ni praznik«. »Samota« nas je navdušila za društveno življenje, ki naj ga nebo blagoslovi! Močno so vplivale na nas besede našega č. g. Domna: »Praznujemo danes prvo obletnico društva. Po številnih bojih je ta kraška mladika vzrasla in zdaj tudi cvete in rodi... Sv. Jožef naj nam bo v zgled v teh rečeh: Brama vore, treznost, zvestoba! Te reči gojimo vedno in povsod!« — Sledila je igrca: »Brez zajutrk«, ki sta jo podali dve članici dekl. krožka, ki kažeta zmožnosti tudi za večje prireditve. Prav iz srca smo se jima nasmejali, a višek naše zabave je bil kuplet »Zviti Jaka«: ta pa se je tako odrezal, da smo se kar iz srca nasmejali. Med odmori so svirali in peli narodne pesmi društveniki. Z zahvalo č. g. župnika je ta večer končal. — Mladina, to je edino prava pot do izobrazbe. Krepko po tej poti naprej!

Bukovo. Po dolgem času se tudi me enkrat oglašamo v našem listu. Odkar so nam oblastva prepovedala prostor v šolskih prostorih, je spal naš krožek. No, hvala Bogu, zdaj smo dobile sobo, v kateri se zbiramo zaradi pomladanskega dela le enkrat na teden in sicer ob sredah zvečer. Članice se z zanimanjem udeležujejo teh sestankov in marljivo delajo ročna dela in čitajo sama spise. Naš krožek je v preteklem letu štel 17 članic. Ena je odšla v gospodinjsko šolo v Ljubljano, ena pa se nahaja v Idriji kot služkinja. Na novo so pristopile 4 članice, tako da štejeemo sedaj 19 članic.

V nov odbor so izvoljene sledeče: načelnica Cecilija Seljak; tajnica Ivanka Obid; blagajničarka Antonija Obid. — Upamo, da se pokaže naš krožek močan in vztrajen. Pošiljamo pozdrave vsem sestrskim krožkom.

Slap pri Vipavi. Redkokdaj se oglašamo, a naj ne mislijo bratska društva, da spimo spanje pravičnega. — Dne 10. januarja 1926 smo imeli občni zbor. Izvoljen je bil sledeči odbor: Avgust Furlan predsednik, Franc Podgornik podpredsednik, Ludvik Furlan tajnik, Janko Volk blagajnik, Ivan Štekar knjižničar, Ivan Curk gosloдар, Franc Furlan odbornik, Edvard Vidrih in Franc Ambrožič pregled računov. — Društvo je pri-

redilo za člane tri zabavne prireditve izmed katerih je najbolj uspela na pustni večer. Društvena večera »Slomškov« in na dan sv. Jožefa sta dobro izpadla. — Telovadna odseka: fantovski in dekliški živahno delujeta. Pripravljamo se na večjo javno prireditev, katero že pravočasno javimo.

Iz Pliskovice. Minilo je že skoro eno leto, odkar smo si ustanovili Prosvetno društvo, a v celem tem času se nismo oglašili v »Našem Čolniču«. Zatorej pa naj se laj prilzeje kratek dopis v »N. Č.«.

V lanskem poslovnem letu smo imeli malo prosvetnega dela. Par predavanj, dve veselici in sicer: eno javno v septembru l. l., drugo zasebno na na pustno nedeljo t. l. — Oruštvenih večerov nismo imeli. Bili smo nekako kakor »nedorastlo drevo«, zato nismo imeli pravega pojma še o njih. Letos pa se je »drevo« razrastlo in pokazal se je tudi »vršič« društvenih večerov. Ko je bil dne 7. februarja t. l. občni zbor, se je enoglasno odobril predlog, da bi se vršili društveni večeri vsaj enkrat v mesecu. Imeli smo jih v resnici že par in uvideli smo, da je res koristno to prosvetno delo. Nadaljevali bomo s tem delom, da bomo nadomestili, kar smo zakasneli.

Na zadnjem občnem zboru smo si izvolili sledeči odbor: Širca Edvard; Bandelj Rudolf; Šuc Ciril; Pavlin Joško; Šuc Alojzij; Širca Jože in Rebula Karl.

Nove igre in knjige.

Nove igre, ki jih izposoja Zveza pod pogoji, navedenimi v zadnjem »Čolniču«, so naslednje:

Odvetnica, šaljiva igra v 3 dejanjih. Samo ženske vloge.

Mina Barnhelm ali Vojakova sreča. Veseloigra v 5. dejanjih, samo za večje odre.

Lifa, božična igra v 3 dejanjih. Le za ženske vloge.

Sveti Peter in Marijina družabnica, Troje vlog.

Goslarica Naše ljube Gospe. Samo ženske vloge.

Nepričakovani ženin. Veseloigra dvodejanka. Mešane vloge.

Težke ribe. Veseloigra v 3 dejanjih. Mešane vloge.

Za nogavice. Kratka burka. Meš. vloge.

POZOR! Do konca aprila se morajo vrniti vse izposojene igre!

Krekovi »Izbrani spisi« po znižani ceni. Med najljubeznivejše osebnosti, ki jih je rodil slovenski narod, spada brezdvomno naš veliki organizator dr. J. E. Krek. Tudi Goričani smo ga dobro poznali, saj je tolikokrat prihitel med nas, širer veselje in pogum povsod, kamor je prišel. Posebno

hvaležnost so mu pa dolžna naša prosvetna društva. Če je Goriška dandanes takorekoč preprežena s prosvetnimi organizacijami, ne smemo pozabiti, da je bil baš veliki širitelj prosvete dr. Krek tisti, ki je izdal na II. kat. shodu geslo: V vsaki župniji se mora ustanoviti izobraževano društvo. Radi tega so pač Krekovi »Izbrani spisi« takorekoč prva knjiga, ki se mora nahajati v knjižnici vsakega izobraževalnega društva. V vsaki hiši časte spomin očetov: častiti ga morajo tudi prosvetne organizacije, ki naj tudi v tem oziru širijo pravo izobrazbo. Nekatera društva doslej gotovo Krekovih spisov še nimajo. Vsem tem sporočamo, da si sedaj lahko nabavijo I. zvezek Krekovih »Izbranih spisov« po znatno znižani ceni, in sicer stane broširan izvod 25 (po pošti 31) Din, vezan izvod 35 (po pošti 41) Din, če se naroči knjiga v Ljubljani pri Novi založbi, Kongresni trg 19. Knjiga se pa tudi lahko naroči pri Katoliški knjigarni v Goriči, Gosposka ulica 2.

Z religioznega Parnasa. — Sveti Jožef, v sedmih spevih: Silvin Sardenko. Prvi pomladni cvet v naši letošnji književnosti je Sardenkov: Sveti Jožef, versko-epska pe-

snitev. Pa saj to ni književnost, marveč dokaz in dar duševnega življenja. Preprosta notranjost in naivna vernost krščanske duše sije iz teh lepo umerjenih spevov. To je prava, čista ljudska umetnost, sveža in mlada, vedra in vesela, kot otrokov smeh, topla, da gre do srca. To je vrelec čiste radosti in vdane žalosti, ki v simbolih in slikah oživlja pred nami življenje svetega Nazarenčana. Zdi se, da je Sardenko v tej pesnitvi našel samega sebe; da je spet nameril korak v ono domačo idilo, v kateri ga je svoj čas potrdil Ivo Cankar. Ni slučajno, da se proslavja sv. Jožef, zlasti sedaj, ko se usoda sv. Družine ponavlja v Cerkvi in njenih družinah; pa naj se v nji dopolnjuje tudi tolažba, ki jo je sv. Družina sprejela od zgoraj. Ne moremo si zlepa misliti

kaj primernejšega, kar bi z naših ljudskih odrov blažilneje vplivalo na krščanske duhove kakor živa predstava teh svetopisemskih dogodkov. Zatorej pozdravljamo to novo delo našega pesnika. Jugoslovanska tiskarna je s svojim mičnim izdelkom zvišala pesnitvi njeno vrednost. Vidi se, da ma svoj delež pri tem še druga umetniška roka. Posamezne speve označujejo in pojasnjujejo izbrane pomembne viničete. Naslovna slika je svetniški tip iz vzhoda. To melodramsko idilo priporočamo ne samo vsem, ki nosijo ime sv. Jožefa, marveč tudi vsem družbam in društvom, zavodom in šolam, kakor vsem krščanskim družinam. Izvod stane 10 Din; naroča se v Osrednji pisarni Marijinih družb, Ljubljana, Poljanski nasip 10.

Uganke.

(Urednik: P. Butkovič, Zgonik).

Rešitev trikotnikov je naslednja:

p	s
i l	o l
l e o	k r i
o r e h	o t o k
o r k a	l u s k a

Rešitev ugank v 3. številki »N. Č.«

Rešili so pravilno: Joško Bratina, Via Levada, Gorica; Stanko Žerjal, dijak v Marijanišču, Ljubljana; Janez Bičič, Št. Viška gora - Slap; Janko Veršnik, Čreta 36; Slivnica Maribor, Vončina Franc, Idrijski log — Črni vrh, Marinšek Leopold, Mesar Alojzij, dijaka v zavodu sv. Stanislava, Št. Vid nad Ljubljano, Makso Ledivet. Glavni trg Maribor, Sl. Krožek Dol — Aidovščina, Kessler Joško, dijak, Marijanišče — Ljubljana, Kete Fr., Dolenje, H. Kenda, Modreji.

Izzreban je bil: Kete Franc iz Dolenj.

BESEDNA UGANKA.

(Miklavič Oskar, Livek.)

Naslednjim besedam dodaj po eno črko, da dobiš nove besede. Dodane črke ti povedo pogovor.

Oda — mak — las — Rio — mah — rov
— kolo — pas — loka — kis — sak — trak
— uta — oko — olje — kmet — priča —
kvar — sod — trs — stil — dob — gad —
sol — par — rakev — kos.

Rešitev je treba poslati do konca aprila. Kogar določi žreb, dobi v dar knjigo dr. Ušeničnik »Socialno vprašanje«.

Listnica uredništva in uprave.

P. J.: O istem vprašanju je obravnaval že zadnji »Čolnič«. Članek je namenjen za društvene večere.

Marija: Spremenjeno bi sicer priobčili, a ne preje, dokler ne pošljete natančnega naslova.

Š. J.: Misel je lepa, le povest je preveč

pridigarska. Dajte opazovati življenje in vzemite snov iz njega.

Dopisnikom: Pišite razločno in nikar ne krajšajte besed. Poročila, ki jih pošljete tajništvu, objavimo le, če so oblikovno primerna. — Dopise za majsko številko sprejemamo le do 20. aprila.